

NTMIK szakértői értekezlet az automatizált információs rendszerek tapasztalatairól

1983 márciusában az NTMIK szakértői értekezletet rendezett az automatizált információs rendszerek (elsősorban az NTMIR alrendszeri) tervezése során szerzett tapasztalatokról.

Az értekezletet *L. N. Sumarokov* igazgató nyitotta meg. Megnyitójában hangsúlyozta, hogy az NTMIR-ben át kell térni a szerződéses kapcsolatokra, amihez első lépésként fel kell mérni az alrendszerek jelenlegi helyzetét, működésük hatékonyságát.

Ezután a következő előadások hangzottak el:

- V. A. Skripkin*: Az NTMIR fejlődése és az NTMIK tevékenysége.
 - M. M. Meľnikova*: A Publikált Dokumentumok NSIR outputjai, lehetséges felhasználásuk a NÁTMIR-ekben.
 - A. P. Zaks*: A Tudományos Kutatások NSIR outputjai, lehetséges felhasználásuk a NÁTMIR-ekben.
 - A. N. Kuskov*: A Nemzetközi Szabadalmi Információs Rendszer outputjai, lehetséges felhasználásuk a NÁTMIR-ekben.
 - N. N. Lunin*: Az Ipari Katalógusok NSIR outputjai, lehetséges felhasználásuk a NÁTMIR-ekben.
 - U. D. Kovalev*: Az Inforhimmas automatizált üzemmódban történő működtetésének tapasztalatai.
 - S. P. Zinovjev*: Az NTMIR információs hálózata létrehozásának koncepciója.
 - V. A. Klimaševskij*: A NÁTMIR-ek automatizált információs rendszerének tervezési és üzemeltetési sajátosságai.
 - S. N. Florencev*: Az NTMIK tevékenysége az információs technológia terén.
 - B. A. Ožogin*: Az AIDOS/OS programcsomag használata az automatizált ágazati rendszerek információs technológiájának kidolgozásában.
 - Ū. M. Gornostaev*: A gépek-berendezések automatizált adatbankjának létrehozása.
 - P. A. Mandryka*: A felhasználók információellátása az NTMIK komplex információs bázisa alapján.
 - S. N. Florencev*: Az NTMIK tapasztalatai a távolsági információkeresés alapján nyújtott információszolgáltatás terén.
 - A. I. Lovcov*: Az információcsere tökéletesítése a KGST-tagországok népgazdasági fejlesztési programjainak információellátása céljából.
 - A. V. Salov*: Az NTMIK tevékenysége a tapasztalatok és a szolgáltatások átadása terén.
 - F. A. Sviridov*: Az NTMIK szerződéses tevékenysége, javaslatok az NTMIR alrendszerek támogatására az automatizált információs rendszerek tervezésében és bevezetésében.
- Néhány fontosabb gondolat az előadásokból:
- A KGST 35. ülészakán hozott határozat értelmében az NSIR-ek és NÁTMIR-ek együttműködését kölcsönösen előnyös alapokon kell folytatni, azaz be kell vezetni a szerződéses kapcsolatokat.
 - Az NTMIR és alrendszerei szervezeti felépítése az igényeknek megfelelően változik. Például, az INTERFILMINFORM átalakul egyszerűbb struktúrájú szolgálattá; a Gépipari NÁTMIR útépítő gépekkel foglalkozó alrendszerét nem fogják létrehozni.
 - Egyszerűsíti munkáját az Ipari Katalógusok NSIR. A jövőben differenciált feldolgozásra tér át, elsődlegesen az ipari berendezésekről fog dokumentumokat gyűjteni. A speciálisabb termékek prospektusainak (pl. gyógyszeripar) feldolgozása az illetékes NÁTMIR feladatát képezi.
 - Az NTMIK az automatizált információs rendszerek tervezésének lerövidítésére egyszerűsített dokumentáció kidolgozását javasolja. Ennek értelmében nincs szükség a műszaki terv és az üzemeltetési terv fázisára, az üzemeltetési dokumentáció a kísérleti időszak alatt válik véglegessé.
 - Adatbázist azokban az alrendszerekben érdemes építeni, ahol az éves gyarapodás legalább 10 ezer tétel. Ha erre nincs szükség, illetve lehetőség, egyszerűbb együttműködési formára ajánlott áttérni (pl. szolgálat).
 - Sikeres műholdas kísérleti kapcsolatot létesítettek Kubából a Tudományos-Műszaki Együttműködési Bizottság havannai ülése idején.
 - 1983 elején megkezdték a típus faktografikus rendszer felépítésére irányuló munkákat. A feladatot két évre tervezték, a faktografikus rendszert mind ESZR gépekre, mind SZM gépekre kidolgozták. Olyan típus rendszeren dolgoznak, amelyet minden ágazatban lehet használni. A rendszert a gépek-berendezések adatbankjára dolgozzák ki a VCIO-val (Vsesoūznyj Centr Informacii po Oborudovaniū) együttműködve.
 - A népgazdasági fejlesztési célprogramok információellátására a dokumentális adatbázisok alapján problémára orientált gyűjteményeket állítanak össze, elvégzik az adatbázisok komplex statisztikai elemzését, valamint a kiválasztott dokumentumok formális elemzését. Emellett tanulmányozzák azokat a módszereket, amelyekkel a 200–300 oldalas dokumentumokból 6–8 oldalas tömörítvényt és 3–4 oldalas adatösszeállítást készíthetnek.
- Helyszini jelentkezés alapján két előadás és két hozzászólás hangzott el. Előadást tartott:
- A. M. Petrov* az Infortraktoroszhozmas faktografikus rendszeréről;
 - S. N. Tesakov* a Geoinform rendszerről.
- A hozzászólók *V. V. Ārnov* (a Szovjetunió Tudományos és Műszaki Állami Bizottsága) és *G. Ā. Vovčenko* (KGST Titkárság) voltak. *V. V. Ārnov* az NTMIR-ben eddig megoldatlan problémákra hívta fel a figyelmet. Ilyenek:
- a jövőben az együttműködő információs intézményeknek szerződéseket kell kötniük. Ehhez ajánlatos az NTMIK-ban típus-szerződést kidolgozni;
 - szükségesnek látszik a nemzetközi információs szolgálatok ügyrendjének kidolgozása (az NSIR-ekhez és a NÁTMIR-ekhez hasonlóan);
 - célszerű lenne létrehozni a szabványok NSIR-jét;

ki kell dolgozni azoknak a mutatóknak a rendszerét, amelyek alapján az egyes alrendszerek működését össze lehet hasonlítani; az Analiz '83 kidolgozása során célszerű kevesebb statisztikai táblát összeállítani, viszont több elemzést, értékelést végezni;

célszerű megszüntetni az alrendszerek között fennálló párhuzamosságokat (pl. szabadalmakat a Nemzetközi Szabadalmi Információs Rendszerben és a Publikált Dokumentumok NSIR-ben is feldolgoznak, mintegy 200 ezer tétel/év terjedelemben);

a tároló igény csökkentése érdekében célszerű lenne korlátozni az egy dokumentumra vonatkozó karakterek számát, pl. 1000 karakter/dokumentum (a társadalomtudományi rendszerben hasonló törekvések eredményesek voltak);

tisztázni kell az NTMIR-ben keletkező információ harmadik országnak történő átadási feltételeit az érdekelt vezető szerv és az NTMIK részvételével;

egyre nő a mikrofilmolvasó készülékek és a gyorsmásoló gépek iránti igény; ugyanakkor a VINITI által kifejlesztett berendezéseket sehol sem gyártják.

G. Á. *Vovčenko* értékelésében hangsúlyozta, hogy a mostani értekezlet megrendezése aktuális volt, mivel az utolsó hasonló tárgyú rendezvényt öt évvel ezelőtt tartották. Javasolta, hogy 1985-ben szervezzenek újabb értekezletet az automatizált rendszerek bevezetésének tapasztalatairól.

Az NTMIK-tagországok szakértői értekezlete az NTMIR hálózat kialakításáról

Az NTMIR számítógépes információs hálózata létrehozására vonatkozó tervezet megvitatása céljából 1983. április 19–21. között tartott szakértői értekezleten az MNK részéről az OMIKK és az ÉTK munkatársai vettek részt.

Az értekezlet napirendje a következő volt:

1. Az NTMIR hálózata (fejlesztési javaslatok az adatbázisokkal hálózati üzemmódban folytatandó munkára) c. dokumentum megtárgyalása.
2. Az automatizált információcserét végző nemzetközi központoknak a hálózatban betöltendő helyére és szerepére vonatkozó javaslatok megtárgyalása. A VNIIPAS (Vsesoūznyj naučno-issledovatel'skij institut prikladnyh avtomatizirovannyh sistem – Automatizált Alkalmazott Rendszerek Össz-szövetségi Tudományos Kutatóintézete) képviselőjének tájékoztatója az intézet mint szovjet nemzeti automatizált információcsere központ feladatairól.
3. A tagországok információs intézményeinek az NTMIR hálózat létrehozásában és működtetésében való részvételére vonatkozó javaslatok megtárgyalása.
4. Az NTMIR hálózat működéséhez szükséges szervezési-módszertani és műszaki kérdések megvitatása.
5. Kísérleti információkeresés (az NTMIK-ból az UVTEI /CSSZSZK/ adatbázisaiban: a CINTI-ből /BNK/ az NTMIK adatbázisaiban).

Az értekezleten a BNK, az MNK, az NDK, az LNK, a CSSZSZK, a SZU, az NTMIK, a KGST Szabványosítási Intézet szakértői vettek részt, továbbá a KGST Titkárság Tudományos-Műszaki Együttműködési Osztálya, valamint a Posta és Távközlési Osztálya képviselői.

L. N. *Sumarokov*, az NTMIK igazgatója megnyitójában hangsúlyozta, hogy a hálózati üzemmód megteremtésével új szakaszba lép az NTMIR. A cél az, hogy az NTMIR keretében eddig létrehozott, illetve adaptált mintegy 10–20 millió dokumentumleírást tartalmazó adatbázisok elérését szolgáló hálózatot hozzanak létre. A hálózat kidolgozása a tagországok vonatkozó nemzeti terveire, fejlesztéseire épül, így pl. a SZU-ban az akadémiai hálózatra (AKADEMSET').

Az 1. napirendi pont anyagát a szakértői értekezlet átdolgozta és előterjesztette a Meghatalmazott Képviselők Bizottsága (MKB) 26. ülésére (amely azóta ezt 1983 májusában jóváhagyta).

A 2. napirendi pont keretében először a VNIIPAS munkatársa adott rövid tájékoztatást az intézetről. 1978-ban hozták létre az Össz-szövetségi Rendszerelmzési Tudományos Kutatóintézet (VNIISI) részeként a külföldi adatbázisokhoz való hozzáférés centralizált rendszerének a kialakítására. A Moszkva–Prága–IIASA vonalon keresztül több mint 300 adatbázist tudnak elérni Nyugat-Európából és Észak-Amerikából. A vonalkapcsolt üzemmódban működő rendszer 4800 bit/sec átvitelre alkalmas.

Az AKADEMSET' terv keretében Moszkvában és környékén négy hálózati csomópontot hoznak létre, amelyekhez a bérelt telefonvonalak már készen állnak. Becslés szerint az információáramlás félévenként megkétszereződik. Jelenleg több, mint 100 szovjet intézmény (köztük az NTMIK és a VINITI) használja a VNIIPAS-t, előre összeállított időbeosztás alapján. Fejlesztési terveik között szerepel a csomagkapcsolt (X25 ajánlás szerinti) üzemmódra való áttérés.

A BNK-ban a nemzeti automatizált információcsere központ (orosz rövidítéssel: NCAO) feladatát – addig, amíg a bolgár posta, az adatátviteli vonalak tulajdonosa, megfelelő szintre nem fejlődik – a CINTI látja el. A kiépített 300 külön vonalból 250 vonal áll a CINTI rendelkezésére. A vonalért nemzeti valutában fizetnek az előfizetők a postának, a bolgár posta partnereivel valutában számol el. 1983 végéig – a tervek szerint – elkészül a X25 ajánlás szerinti hálózat, amelynek 1. és 3. szintjéért a CINTI felelős. Tájékoztatóként a BNK képviselője közölte, hogy megkötötték a szerződéseket a TYMNET/TELENET hálózattal, valamint a Radio Austria-val.

Az NDK-ban is kiépült a posta adatátviteli hálózata, egyelőre kézi kapcsolással és 2400 bit/sec átviteli sebességgel. Az INIS-hez, illetve a MEDLINE-hoz telefonvonalon keresztül kapcsolódnak. Az NTMIR-hálózatot tekintve felmérték a felhasználói igényeket.

A CSSZSZK-ban az NCAO-t az UVTEI Központi Műszaki Bázisánál létesítették. A Prága–Moszkva vonalon a tudományos-műszaki információ mellett tudományos és gazdasági adatokat is cserélnek.

A KGST Posta és Távközlési Osztályának képviselője beszámolt az általuk végzett munkáról. Tájékoztatója szerint a KGST-tagországok között nemzetközi kapcsolt adatátviteli hálózat jön létre. Jelenleg a munka második szakasza folyik: a vonalak, kommutációs központok kiépítése. 1980-ban a Számítástechnikai Kormányközi Bizottság foglalkozott a számítógéphálózati koncepció kidolgozásával. A kutatások eredményeként elkészült az ESRZ és MSZR gépek nyílt hálózatban való alkalmazására vonatkozó általános koncepció.

A 3. napirendi pont keretében a BNK, a CSSZSZK és az NTMIK munkatársai adták meg azoknak az adatbázisoknak a felsorolását, amelyek szolgáltatását a hálózatban belül vállalni tudnák. (A többi tagországból a vállalatok bejelentését 1983. szeptember 1-ig várják.)

A 4. napirendi pont keretében az érdekelt résztvevők megtárgyalták a hálózat műszaki paramétereire vonatkozó javaslatokat, amelyek alapján az NTMIK elkészíti a műszaki paraméterekre vonatkozó dokumentumot.

Az MKB 26. ülése nemzetközi szakértői munkacsoportot hozott létre az NTMIR hálózat létrehozása és működtetése kérdéseinek további kidolgozása céljából. A munkacsoport első ülése 1983 novemberében lesz Prágában.

Összeállította: *Viszocsekné Péteri Éva*